

ROLAND GORI, 22 noiembrie 1943 -

Psihanalist, profesor emerit de psihologie și psihopatologie clinică la Universitatea Aix-Marseille.

FABRICA DE IMPOSTORI...

https://www.youtube.com/watch?v=2FEtiA18lZU&feature=share

Impostorul este azi în societățiile noastre precum peștele în apă:
-să prevalezi forma asupra fondului,
-să valorizezi mijloacele mai degrabă decât scopurile,
-să te încrezi în aparențe și reputație mai degrabă decât în muncă și probitate,
-să preferi audiența în fața meritului,
-să optezi pentru pragmatismul avantajos mai degrabă decât pentru curajul adevărului,
-să alegi oportunismul opiniei mai degabă decât să ții bine asupra valorilor,
-să practici arta iluziei mai degrabă decât să te emancipezi prin gândirea critică,
-să te abandonezi falselor securități ale procedurilor mai degrabă decât să te riști iubirii și creației...

Iată mediul în care prosperă impostura!

Societatea noastră a normei, chiar și travestită sub un hedonism de masă și fardată cu publicitate gălăgioasă, fabrică impostori...

Impostorul este un autentic martir al mediului nostru social, maestru al opiniei, burete viu al valorilor timpului său, fetișist al modelor și al formelor...

Impostorul trăiește pe credit, pe creditul marelui Altul.

Soră siameză a conformismului, impostura este printre noi.

Ea împrumută logica rece a instrumentelor de gestiune și de procedură, combinațiile de hârtie și escrocheriile algoritmilor, uzurparea creditelor, expertizele mincinoase și ipocrizia bunelor sentimente.

De această civilizație a falsului seamăn, democrația noastră de cameleoni este bolnavă, închisă în normele sale și propulsată în infernul unei lumi care se învârte în vid.

Doar ambiția culturii și îndrăzneala libertății împărtășite ne-ar permite să creăm viitorul.

Prin această conferință, organizată în cadrul conferințelor Universității permanente a Universității din Nantes, Roland Gori revine asupra ideilor forță din ultima sa operă Fabrica de impostori.

Nu vreau să spun că azi sunt mai mulți impostori decât înainte, aș spune că fiecare societate are impostorii pe care-i merită...

Propriul impostorului, propriul imposturii este de a fi martir al comediei sociale, adică să pună în evidență valorile care organizează la un moment dat valorile sociale, adică, impostorii sunt adevărați bureți vii care absorb valorile care organizează drama socială...

Încerc să arăt cum anume, azi, insistând mult asupra normelor, asupra modului în care calibrăm comportamentul, cum anume, așadar, prin aceasta, favorizăm, incităm, strategii de mascare, strategii de camuflaj, care au de-a face cu impostura, deci, dacă vreți, un fel de încrucișare între o antropologie

a societății noastre a normei și a controlului, și, în același timp, o clinică psihopatologică a ceea ce știm despre mincinoși, despre farsori, despre impostori...

Voi începe prin a cita un filosof pe care îl apreciez mult, Jean-Francois Lyotard, care scrie: într-un univers în care succesul este să câștigi timp, să gândești nu are decât un defect, dar incorigibil, să te facă să pierzi...

Ați înțeles, azi, toate dispozitivele de inițiativă socială, toate dispozitivele de de educație, de îngrijire, de sănătate, de muncă socială, toate aceste dispozitive, au ca și obiectiv să evite ca voi să aveți de gândit, să economisiți în a trebui să gândiți...

Poate e evident, dar poate nu vă imaginați în ce măsură, să gândești, nu este deloc chiar atât de dorit de către indivizi...

Să gândești, la fel ca și să decizi de altfel, așa ceva mobilizează angoasă, mobilezează angoasa de neprevăzut, mobilizează angoasa de viitor, angoasa de libertate, mobilizează angoasa deciziei...

Să decizi este să renunți, și nu ne place deloc să renunțăm, nu-i așa?, iar să renunți este într-un anumit mod vinovăție...

Este poate ceea ce face că, într-un fel, ne mulăm relativ cu ușurință în toate aceste dispozitive de colonizare ale obiceiurilor, care sunt niște tipuri de programe de viață, de moduri de folosire, dacă vreți, de protocol calibrat...

Iar aceasta este cu atât mai mult cu cât, astăzi, discursurile de legitimare socială, discursurile dominante, discursurile care fac fabrica opiniei publice, care fac gândirea zilei, aceste discursuri, au trecut de la un pilotaj prin mari povești, povești mitice, povești religioase, povești politice...

Azi, discursurile de pilotaj social, discursurile guvernării indivizilor și populațiilor, au trecut din partea științelor narative, a marilor povești, în partea științelor non-narative, adică a cifrelor, adică a dispozitivelor de evaluare, a agențiilor de evaluare a cercetării superioare, a agențiilor de evaluare a sănătății, a agențiilor de evaluare a calității culturii, a agențiilor de evaluare a informației... toate acestea funcționează, aproximativ, pe modelul agențiilor

de evaluare financiară, care determină creditul pe care-l putem acorda unei întreprinderi, unei colectivități teritoriale, unei țări, etc...

În mare, aceasta ajunge să limiteze o concepție a valorii, adică valoarea nu mai este decât ceea ce este solubil în gândirea dreptului și a afacerilor, adică ceea ce se poate măsura, ceea ce se poate financiariza. ceea ce se poate monetariza, sau ceea ce poate rămâne conform cu niște proceduri...

Așadar, vedeți că nu este foarte îndepărtat de chestiunea imposturii, iar, după părerea mea, este unul dintre dispozitivele care incită la impostură...

Un al doilea citat, tot al unui filosof, Giorgio Agamben, care spune: cetățeanul liber al societățiilor democratico-tehnologice care sunt ale noastre, este o ființă care se supune fără încetare, chiar și în gestul prin care dă o poruncă.

Vedeți așadar, în ce măsură, suntem prinși într-un lanț de producție de comportamente, într-un sistem în care sunteți puși în locuri funcționale, în locuri instrumentale, și care nu cer să trebuiască să gândiți, care nu cer nici măcar să aveți o stare de suflet, care cer o execuție, să împlinești o funcție, și chiar și o funcție de conducere este deja o servitute...

Ce este de altfel impostorul?
Impostorul este cel care a găsit mijlocul de a se adapta la așteptarea celuilalt, este cel care știe perfect să se identifice cu obiectul dorinței celuilalt și care știe să răspundă la ceea ce celălalt așteaptă...

Această impostură nu este nimic altceva decât un element crescut din impostura comună care este de a răspunde la o comandă socială, când, tocmai, nu vi se cere să reflectați, nu vi se cere să creați, nu vi se cer să inovați, ci, vi se cere în mod esențial să vă adaptați...

Adică, în societatea adaptării, care este a noastră, în cele din urmă, impostorul este ca peștele în apă...

Ceea ce contează nu este adevărul, ci un spectacol, care, în cele din urmă, dă credit cuiva care nu merită prin actele sau virtuțile sale, ci, pur și simplu, prin performanța pe care o îndeplinește.

Așadar, dacă reflectați, este, totuși, chiar modelul nostru educativ. Este, totuși, chiar modelul nostru de socializare.

Adică, în mare, capacitatea de a îndeplini acte care răspund la o comandă socială sau o comandă tehnică, la o comandă cognitivă.

Iar acesta este un punct foarte important.

Într-un câmp care este al meu, ceea ce psihanaliza a putut aduce este, totuși, această idee că ceea ce este important nu este ceea ce face o persoană, ci ceea ce el este în ceea ce face, adică, dacă doriți în cuvinte mari, prezența sa ontologică în comportamentele sale, poziția sa subiectivă.

În societatea noastră, nu este deloc asta ceea ce este evaluat, nu este evaluată virtutea, nu este evaluată prezența de ființă în ceea ce cineva face, ceea ce contează, singurul lucru care contează, este modul în care cineva se comportă și cum putem măsura, cum putem evalua acest comportament, este singurul lucru, este ceea ce fac noile forme sociale ale evaluării.

Este vorba, în mare, despre societatea pieței și a spectacolului, este vorba despre a vinde, a vinde propria emisiune, a vinde propriul articol, a vinde propria prestație.

Dacă reflectăm puțin, primul lucru pe care-l putem spune este că această capacitate de a vinde aparențele este, este ce? Este propriul imposturii.

Un impostor este ce? Știți că este aceeași etimologie, impostor și impozit.

Impostor este cel care, în cele din urmă, ia din buzunarul celuilalt pentru a putea răspunde propriilor nevoi.

Așadar un impostor este de asemenea și ceea ce am putea numi un cavaler al industriei, este cel ce trăiește din expedienți pe cheltuiala celuilalt, adică pe seama creditului pe care-l poate obține de la celălalt vânzându-i aparențele sale.

Am spune că impostorul este, cu adevărat, prin excelență, figura antropologică a umanului în societatea noastră, căci impostorul este un

antreprenor al său însuși, adică, în mare, face să se învârtă propria întreprindere.

Deci, în mare, este individul ca și micro-întreprindere liberală, auto-gerată, deschisă concurenței și competiției, pe piața juisărilor existențiale.

Înțelegeți bine că acolo este o foarte mare proximitate între modul în care societatea noastră fabrică, într-un fel, umanul și strategia de impostură, este în fond chiar ceea ce produce strategii de impostură.

Adică, din momentul în care aveți o abordare a valorii care se mulează pe cantitate, protocoale, proceduri, conformitate, începând din acel moment, veți induce la celălalt strategii de impostură, strategii care vizează să răspundă la ceea ce cereți.

Impostura este așadar o soluție, nu spun că este o soluție morală, dar este o soluție la exigențe normative care fac să trăiască indivizii și popoarele sub nivelul mijloacelor lor...

Tipul care minte, tipul care trișează, tipul care fraudează este ce? Ei bine, este tipul care răspunde așteptărilor celuilalt, normelor pe care celălalt le cere de la el, fără a avea mijloacele psihice sau fără a avea mijloacele cognitive.

Adică, nu putem scuza mediul de responsabilitatea care este a sa în fabricarea imposturii.

Așadar, dacă aveți efectiv indivizi care la un moment dat fac semnele devoțiunii este pentru că sunteți într-o societate în care religia are un rol important, etc., etc...

Să luăm evaluările care se fac în spitale, să luăm evaluările universităților, universitarilor, este cel mai rău dintre lucruri, și asta de asemenea (am fost 15 ani în comitetul național al universităților și am văzut cum se întocmesc dosarele). Evaluările universitare sunt ce? Că sunteți un bun învățător, li se rupe complet.

Un bun universitar este ce? Nu este cineva care își formează bine studenții, nu este cineva care le găsește de lucru, nu este cineva care îi însoțește, îi

încadrează, etc., ci, este cineva care publică articole, cineva care publică articole, nu-i așa? cineva care publică articole în reviste calificante.

.....

Patologia impostorului este de a fi un om normal...

Umanitatea nu este transcendența, nu este un individ, este ceea ce rezistă la a face dintr-un om un instrument...

Valoarea este valoare de om, ceea ce rezistă la orice fatalism biologic sau economic...

Este ceva foarte important, pentru că nu în orice societate este evident că poți să nu te resemnezi stării lucrurilor...

Astăzi suntem într-o societate a resemnării, într-o societate a fatalismului, în care considerăm că nu putem face nimic în raport cu fatalismul economic, fatalismul geo-politic, etc...

Ori, tocmai, umanul nu este ceea ce se supune fatalismului, fie el economic sau biologic, umanul este tocmai ceea ce rezistă la această fatalitate...
Editează
2 IULIE